

Celcelutiyye Kasidesinden hadis kitapları niçin bahsetmiyor? Bu kasidede; dağa okunsa dağ parçalanır, denize okunsa deniz dönüşür, gibi ütopik ve daire-i aklın haricinde ifadeler var. Üstad gibi ehl-i tahkik biri bu kasideyi nasıl benimser?

"Celcelûtiye, Süryanîce 'bedî' demektir. Resûl-i Ekrem Efendimize (S.A.V.) Hazret-i Cebrâil (as) tarafından indirilen ve içinde İsm-i Azâm'ı da taşıyan yüksek mânâlar, Hazret-i Ali (R.A.) tarafından Celcelûtiye adıyla ve cifir ilmine göre birçok tarih de düşürülerek Süryanî diliyle nazmedilmiş ve kaside haline getirilmiştir. Yüksek ve tesirli bir duâdır. Bir isimler hazinesidir. Allah'ın rahmetine vesile olması hasebiyle bir rahmet hazinesi veya bir Cennet hazinesi demek de mümkündür. Allah'ın en büyük ismi olan İsm-i Azam bu duânın içerisinde gizlenmiş olduğundan, bu duâyı okuyarak Allah'a sığınan kimsenin, dünya ve âhiret işlerinde çok kolaylıklar ve bereketler göreceği müjdelenmiştir."(1)

Celcelutiye kasidesinin kendisi değil, onun aslını teşkil eden muhtevası itibariyle bir kudsi hadis gibi veya zımnî bir vahiy olarak telakki edilebilir. Bu tür vahiylerin Kur'an'da yeri yoktur.

Aslî muhtevası itibariyle zımnî bir vahiy olarak telakki edilen Celcelutiyye'yi, Hz. Ali (ra) şerh edip açıklayarak manzum bir kaside halinde düzenlemiştir. Kasidenin kendisi Arapça'dır ve Arapça kaside stilinde tanzim edilmiş, ancak Allah'ın bazı isimleri ve diğer bir takım sözcükler Süryanîcedir.

İmam Gazalî, hocası İmam Nureddin el-İsfahanî, İmam Ahmed el-Bunî ve Şeyh Ahmed Ziyaeddin Gümüşhanevî'ye göre, Celcelutiye kasidesinin aslı vahiydir.

Zahir ve batın ilimlerinin ünlü üstadları olan bu alimlerin kanaatlerine iştirak etmek ve onların bilgi ve beyanlarına itimat etmekte -ilmen ve dinen- bir sakınca görmemekteyiz. Ancak bu kasidenin aslının vahiy olduğuna inanmamak da, inanmak da, kişiyi dinen bir sorumluluk altına sokmaz.

İmam-ı Gazalî Hazretleri nakleder ki: Cebrail Aleyhisselam Peygamber Efendimiz (asm)`e dedi ki:

"Ya Muhammed! Rabb`in sana selam ediyor ve selamın en mükerremini sana tahsis buyuruyor. Sana bu hediyeyi ihsan buyurdu."

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz (asm):

"Ey kardeşim Cebrail! Bu hediye nedir?" dedi. Cebrail Aleyhisselam:

"Bu hediye, içinde İsm-i Azam ile en kapsamlı kasem bulunan büyük duadır." diye cevap verdi.

Peygamber Efendimiz (asm): **"Ey kardeşim Cebrail! Bu duanın adı nedir? Keyfiyeti nasıldır?"** diye sordu.

Cebrail Aleyhisselam dedi ki:

"Ya Muhammed! Bu duanın adı Bedi`dir (Celcelutiye). İçinde en yüksek kasem ve İsm-i Azam vardır. O İsm-i Azam ki:

- 1. Arş-ı Ala`nın kenarına yazılmıştır. Eğer yazılmış olmasaydı, Allah`ın arşını taşıyan melekler bu arşı kaldıramazlardı!**
- 2. Güneşin kalbine yazılmıştır. Eğer yazılmış olmasaydı, güneşin ışığı ve nuru olmazdı!**
- 3. Ay`ın kalbine yazılmıştır. Eğer yazılmış olmasaydı, ay ışık veremezdi.**
- 4. Cebrail Aleyhisselam`ın kanadına yazılmıştır. Eğer yazılmış olmasaydı, Hazret-i Cebrail yer yüzüne inemez, semaya çıkamazdı!**
- 5. Mikail Aleyhisselam`ın başına yazılmıştır. Eğer yazılmış olmasaydı yağmurlar ve damlalar ona itaat etmezlerdi.**
- 6. İsrail Aleyhisselam`ın alnına yazılmıştır. Eğer yazılmış olmasaydı sur üfleyemezdi.**
- 7. Azrail Aleyhisselam`ın elinin üzerine yazılmıştır. Eğer yazılmış olmasaydı, mahlukatın canlarını alamazdı.**
- 8. Yedi kat göklere yazılmıştır. Eğer yazılmış olmasaydı gökler yükselemezdi.**
- 9. Yedi kat yerlere yazılmıştır. Eğer yazılmış olmasaydı, yedi kat yerler, şimdi olduğu gibi sabit olmazdı! Bu ismi Adem Aleyhisselam okumuştur!"(2)**

Evvela, ifadelerde mübalağa değil, İsm-i Azam`ın yüceltilmesi vardır. Bu tarz övme

ifadeleri Arap edebiyatında cari bir metottur.

İkincisi, dua ve ibadetlerin kemiyet ve keyfiyeti tahkik ve mantık mizanı ile ölçülmez. Zira dua ve ibadetlerin ekser yüzü ahirete müteveccihdir. Dünyanın kısa ve kısır mizanları ahirete taalluk eden azametli meselelere tam mikyas olamaz.

Üçüncüsü, hadis kaynakları çok geniş olduğu için meşhur kaynakların dışında kalan hadisleri inkar etmek doğru olmaz. Cevşen ve Celcelutiye belki meşhur kaynaklarda olmayabilir ama bu tamamı ile senetsiz ve kaynaksız olduğu anlamına gelmez.

Dördüncüsü, hadislerde teşbih çokça kullanıldığı için zahirini esas almak yerine, ehli tarafından hakikatli bir tefsir ve tevilini kabul etmek daha mantıklı bir yaklaşım olur. Yoksa kısa aklımız ile her müteşabih hadisi anlaşılmaz diyerek inkar etmek doğru olmaz.

Dipnotlar:

(1) bk. *Celcelûtiye'nin Şerh ve İzâhı, Tebliğ Yayınları, İstanbul 2006.*

(2) bk. *İmam-ı Gazali, Celcelutiye, s. 5, 61.*